

ACHIZIȚII NOI

Filiala Arhivelor Statului Județul Dâmbovița

Printre noile achiziții de documente realizate de filiala noastră se remarcă un coligat conținând 384 de documente din perioada 1532—1854. Păstrate în general sub formă de originale, dar și copii chirilice, acestea se referă la formarea domeniului funciar al familiei Belu.

Documentele (cărți domnești, hotărnicii, zapise, foi de zestre, cărți de judecată, anaforale) sînt scrise în marea lor majoritate în limba română dar și în slavonă, greacă, franceză.

Suportul pe care sînt scrise este hîrtia, unul singur, cartea domnului Alexandru al II-lea Mircea din 1572, fiind scris pe pergament.

Starea de conservare a documentelor este în general bună.

Cel mai vechi document este cartea domnească de la Vlad Încatul, din 14 iulie 1572 (7040), prin care se întăreau lui Nan și fratelui acestuia, Stan două părți de moșie la Fieni, o jumătate de parte la Comarnic, și o jumătate din muntele Vaca. Este, după cit se știe, prima atestare documentară a așezării Fieni.

Unele documente sînt întărite cu sigilii domnești (timbrate, aplicate în ceară sau chinovar), ale unor dregători, ale unor instituții administrative sau judecătorești.

Prin conținutul lor, cele 384 de documente oferă cercetării științifice o mare varietate de informații privind viața social-economică a unui întins teritoriu din nordul județului Dâmbovița, cuprinzînd satele Bezdead, Tița, Buciumeni, Fieni, Moroieni, Pietroșița aflate pe cursul superior al râului Ialomița sau în apropiere.

Informațiile referitoare la practicarea pomiculturii și creșterii animalelor sînt numeroase. Practicarea pe scară largă a păstoritului în munții Plaiului Domnesc, Glava, Măgura, Bolboci, Clinu, Vaca este relevantă și de atenția acordată stăpînirii acestora de-a lungul anilor, sumele mari cu care erau cumpărați sau vinduți acești munți.

Agricultura, în special pomicultura, se practica intens în această regiune de deal-munte, cultura prunului fiind predominantă. Pomii puteau fi plantați și pe terenuri străine, plătindu-se proprietarului terenului zeciuială din produse, și puteau constitui obiect separat de tranzacție în cadrul operațiunilor de vânzare cumpărare. Sînt consemnate întinse livezi și fiște, culturile de cereale și grădinile de zarzavat ocupînd terenuri restinse.

Pădurile ocupau de asemenea, suprafețe întinse și erau foarte prețioase, fiind o sursă importantă de material de construcție, alături de piatră și var, aflate și ele din abundență în zonă.

Bogate informații furnizează documentele asupra practicării morăritului, prelucrării lemnului și prelucrării lînii. Sînt consemnate nenumărate

mori, fierăstraie și dirste de-a lungul Ialomiței, care furniza energia necesară. Posibilitățile financiare reduse făceau ca asemenea stabilimente să fie construite în tovărășie (fierăstrăul de la poalele muntelui Glava).

Un document ilustrativ pentru legăturile organice existente între teritoriile românești de pe ambele versante ale Carpaților, indiferent de stăpînirea vremelnică străină care se exercita asupra lor, este cel din 17 ianuarie 1817. În urma jalbei stolnicului Polizache și a anaforalei marilor boieri, domnitorul Caragea poruncește redeschiderea pentru traficul de mărfuri (cu calul sau cu piciorul) a potecii ce lega Pietroșița, peste crestele Bucegilor, cu Transilvania, drum care, așa cum rezultă și din acest document, era folosit din timpuri străvechi.

Documentele furnizează și informații referitoare la stăpînirea diferitelor proprietăți agricole de-a lungul timpului, concentrarea pămîntului prin deposedarea țărănimii libere, care va sfîrși prin a fi aservită, cu toată împotrivirea de care a dat dovadă.

Pentru a-și forma domeniul funciar din nordul județului Dimbovița, fostul mare logofăt Ștefan Belu uzează de o multitudine de mijloace: cumpărături de pămînt, directe sau prin interpuși, danii, zălogiri, presiuni administrative, schimburi, falsificări de acte ș.a.

Mulți țărani din satul Tîța și-au vîndut pămîntul fie din cauza foamei din anii 1795—1797, fie datorită fiscalității apăsătoare din vremea lui Caragea. Uneori s-a recurs la bătaie și tortură.

Împotrivirea țărănimii la deposedarea de pămînt este ilustrată și de documentele nenumăratelor procese cu acaparatorii.

Am relevat mai sus numai cîteva aspecte privind conținutul și valoarea documentelor achiziționate, o cercetare atentă urmînd să valorifice pe deplin cele cuprinse în coligat.

Un prim pas spre valorificarea lor îl constituie introducerea unora dintre ele în catalogul ce va fi editat de filială în viitorul apropiat.

NICOLAE BUNGREZEANU
DOBRIN PÎRVAN